

протверезіння та усвідомлення того факту, що за толерантність та базові європейські цінності необхідно боротися тільки разом.

Все сказане доводить справедливість тієї тези, яку я відстоюю особисто, і яку покладено в основу зовнішньої політики Партії Регіонів. Йдеться про те, що у політиці європейської інтеграції слід робити акцент не на членство в ЄС саме по собі, ні на якісь часові рамки вступу, а на досягнення європейських стандартів життя, демократії, на впровадження європейських цінностей. І в період, коли ці стандарти в самій Європі піддаються випробуванням, саме ціннісний аспект нашої політики європейської інтеграції виходить на перший план.

У своєму нещодавньому виступі у Київському інституті міжнародних відносин я цитував твір мальтійської дівчини на ім'я Джанелла Греч, яка ще у 2006 році в есе під назвою "Європейське дерево" порівняла Європейський союз із деревом, за яким доглядали протягом 49 років. Це дерево (цитую) "має різні гілки, кожна – різної довжини та ширини, і кожна унікальна гілка, велика чи маленька, переплітається з іншою і разом вони складають дерево. Але стало помітно, що деяке листя пожовтіло та деякі гілки послабли. Зрозуміло, що цьому дереву потрібні вітаміни. Це дерево і є Європейським Союзом".

І в цих словах міститься оптимістична нота, яка мені дуже подобається. Багато хто дивиться на Україну як на відсталу територію, народ та влада якої гідні лише повчань. Але пройде час і стане зрозуміло, що саме Україна, можливо, і є тим вітаміном, який вкрай потрібен Європейському Союзу, щоб дерево, за яким доглядали так багато років, остаточно не всохло.

УДК 339.92:(477):(510)(045)

БУДКІН В.С.,
Інститут світової економіки
і міжнародних відносин НАН України,
академік АН ВШ України, Заслужений діяч
науки і техніки України, д.е.н., проф.

УКРАЇНА – КИТАЙ: НОВИЙ ЕТАП СПІВРОБІТНИЦТВА

Анотація. *Стаття розглядає новий етап співробітництва між двома країнами, який почався після візиту до Києва в червні 2011 року Голови КНР. Аналізуються головні напрями взаємних відносин у перспективний період. Оцінюється позитивний ефект від встановлення стратегічного партнерства між Україною та Китаєм.*

Ключові слова: економічне співробітництво, зовнішня торгівля, іноземні інвестиції, стратегічне партнерство, глобалізація, інновації.

Budkin V.S. Ukraine – China: new stage of cooperation

Аннотация. *Статья рассматривает новый этап сотрудничества между двумя странами, который начался после визита в Киев в июне 2011 года Председателя КНР. Анализируются основные направления взаимных отношений в перспективный период. Оценивается позитивный эффект от установления стратегического партнерства между Украиной и Китаем.*

Ключевые слова: экономическое сотрудничество, внешняя торговля, иностранные инвестиции, стратегическое партнерство, глобализация, инновации.

Budkin V.S. Ukraine – China: new stage of cooperation

Annotation. *The article describes a new stage of the cooperation between two countries, which began after a visit of China's President to Kiev in June 2011. Analyzes the main trends of mutual relations in the long-term period. Estimates a positive effect on the establishment of strategic partnership between Ukraine and China.*

Key words: economic cooperation, foreign trade, foreign investments, strategic partnership, globalization, innovation.

Китайська Народна Республіка в останнє десятиліття демонструє приголомшуючі результати свого економічного розвитку й впевнено висувається на передові позиції в світовій господарській системі. Розпочати ще у шістдесятих роках минулого століття за ініціативою Ден Сяопіна економічні реформи поступово перетворюють колись відсталу країну у передову державу світу, що дозволило КНР у 2001 році на рівних правах зайняти місце серед інших членів Світової організації торгівлі. За даними Світового економічного форуму у 2009 році Китай із 4,9 трлн. доларів ВВП зрівнявся із азійським лідером – Японією [1], а у наступному році перевищив показники цієї країни й вийшов за загальним обсягом виробництва на друге місце у світі після США. Щоправда за виробництвом ВВП на душу населення КНР ще значно відстає від майже половини країн світу з показником всього 3678 доларів (87 місце у світі), але й по цьому показнику він вже перевищив багато розвинутих країн світу, в тому числі й Україну (2542 долара на душу населення або 96 місце у світовому рейтингу) [2]. Про успіхи Китаю в економічній сфері свідчить той факт, що ця країна нині має найбільші валютно-фінансові резерви – біля 3 трлн. доларів. Необхідно визнати, що серед інших країн світу

сама КНР найбільш успішно використала можливості, які відкриваються із глобалізацією міжнародної економічної системи.

Для України особливо велике значення має китайський досвід побудови інноваційної економіки, зокрема функціонування спеціальних економічних зон («Шеньчжень», «Сямень», «Шантоу» та інші) спочатку у східних прибережних районах, а потім й у більш відсталих північно-західних та центральних районах (провінції Сичуань, Шенсі, Сицзян-Уйгурський автономний район). Це ж стосується державної політики створення технопарків та технополісів (Шанкський інноваційний центр, технополіс у місті Харбін та інші), а також вивчення практики функціонування 51 промислового району розвитку високої науки та новітніх технологій [3].

Китай є однією з небагатьох країн світу, які продемонстрували високі темпи економічного приросту в роки світових криз 1998 та 2008-2009 років. Стабільні темпи господарського зростання дозволили останньому, XVII з'їзду Компартії Китаю (2007 рік) поставити завдання збільшити ВВП за 2000-2020 роки у чотири рази на душу населення, тоді як раніше такий приріст передбачався лише щодо загального зростання національної економіки. Характерно, що таке завдання було пов'язане із інноваційною моделлю модернізації китайської економіки, яка у рішеннях цього з'їзду визначається як «ядро стратегії державного розвитку, як ключ до підвищення сукупної могутності країни» [4]. Вже досягнуті та перспективні успіхи економічного зростання КНР створюють стабільні гарантії розширення та поглиблення взаємовідносин з цією країною у короткостроковій та стратегічній перспективі для кожного з її партнерів, в тому числі й для України.

Китай виступає як один з найбільших торговельних партнерів нашої держави. У 2010 році КНР займав 8-е місце за рівнем експортних поставок українських виробів на світовий ринок (1316,5 млн. доларів або 2,6% від суми загального вивозу) та вийшов на друге місце після Росії по імпорту України (4700,4 млн. доларів або 7,7% від сукупного ввозу з-за кордону). При цьому торговельні відносини між двома країнами характеризуються великим та все зростаючим дисбалансом на користь Китаю (-3,4 млрд. доларів у 2010 році при 1,3 млрд. у 2009 році та 0,4 млрд. доларів пасивного сальдо у 2008 році) [5]. Для порівняння – ще 10-12 років тому Україна мала активне сальдо у торгівлі з КНР у 0,3-0,6 млрд. доларів щорічно. Це пов'язане з тим, що за ці роки Китай перейшов від поставок на світовий ринок товарів низької якості та технічного рівня до конкурентоспроможних високотехнологічних виробів. Зокрема у 2010 році крім традиційних поставок взуття та одягу Україна отримала з цієї країни механічні та електричні машини, продукцію автомобільної індустрії, полімерні матеріали тощо.

Початок нового етапу у взаємних відносинах двох держав покладений державним візитом Голови КНР Ху Цзиньтао до України 20-22 червня 2011 року, під час якого він мав зустрічі у Криму та Києві з Президентом В. Януковичем та іншими керівниками України. Це вже третя зустріч президентів обох держав, особливо плідною з яких був офіційний візит В. Януковича до Китаю восени 2010 року. Під час того візиту було підписано 13 документів про співробітництво, серед яких – надання гранту українській митній службі для впровадження перевірки дійсності задекларованих цінностей, угода про співробітництво у космічній сфері до 2015 року, двосторонній документ про будівництво залізниці від Києва до Борисполя напередодні Євро-2012, участь китайської сторони у гуманітарних програмах тощо. За оцінками загальний економічний ефект від цих домовленостей може досягнути 4 млрд. доларів [6]. Важливі результати були досягнуті також внаслідок відвідання 14-18 квітня 2011 року прем'єр-міністром України М. Азаровим Беооського форуму у спеціальній економічній зоні китайського острова Хайнань. Тоді ж під час зустрічі голови українського уряду з Ху Цзиньтао була підтверджена взаємна заінтересованість у співробітництві обох країн в космічній та авіаційній галузях, військово-технічному комплексі, у сфері інформаційних технологій та інших галузях. З головою уряду Спеціального адміністративного району КНР Сянган (Гонконг) Дональдом Цангом М.Азаров домовився про запровадження прямого авіарейсу Україна-Гонконг, а також про вихід українських компаній на одну з найбільших у Азії гонконгську біржу [7].

Переговори у червні 2011 року між керівництвом обох країн та досягнуті на них домовленості відкрили якісно нові перспективи взаємодії між Україною та КНР, переводять її на набагато вищий щабель найбільш ефективного використання потенціалу обох держав. Головним політичним наслідком візиту китайського лідера є підписання тієї Спільної декларації про встановлення і розвиток відносин стратегічного партнерства між Україною та КНР, документ про яку визначає виключно пріоритетний характер взаємовідносин між дружніми партнерами. Були також підписані Меморандум про взаєморозуміння в енергетичній сфері між Міністерством енергетики та вугільної промисловості і Державною адміністрацією енергетики КНР, кредитну угоду між Державним підприємством «Дирекція з будівництва і управління національним проектом «Повітряний експрес» та іншими інфраструктурними об'єктами Київського регіону й Експортно-імпортним банком Китаю, про будівництво Тяглівської шахти на Львівщині, про розробку спільної програми святкування у 2012 році двадцятиріччя встановлення дипломатичних відносин між обома країнами. Сторони також уклали угоду про надання уряду України безоплатної допомоги у розмірі 12,3 млн. доларів [8].

Велике значення для паритетного розгортання торговельних відносин матиме Протокол між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Міністерством комерції КНР щодо періодичного обміну орієнтовним переліком експортно-імпортних товарів у двосторонній торгівлі, що має для України велике значення для подолання дисбалансу в обопільних поставках товарів. Цьому також сприятиме згода китайської сторони на допуск конкурентоспроможних українських товарів на внутрішній ринок КНР. Після підписання протоколу про розвиток двосторонньої торгівлі Президент В.Янукович відзначив, що в найближчій перспективі партнери намагатимуться довести щорічний товарообмін до 10 млрд. доларів, що дозволить більш повно використати існуючий потенціал обох національних економік.

Для України особливу роль у модернізації національного економічного механізму матиме посилення співробітництва з Китаєм у сфері інновацій. Цьому будуть сприяти заснування спільного українсько-китайського парку інновацій та створення українсько-китайського Інституту зварювання імені Є.О.Патона. Українська сторона також запропонувала налагодити більш тісне співробітництво між Державним підприємством «Антонов» та китайськими авіабудівними підприємствами, розгорнути низку спільних проектів у космічній та науково-технічній сферах, а також у сільськогосподарському виробництві. Як можливість ефективного використання передового інноваційного досвіду Китаю у будівництві швидкісних автомагістралей можна послатися на реалізацію такого досвіду у наведений вище розвиток інфраструктурних об'єктів в Київській області. Під час цього візиту були також досягнуті домовленості про реалізацію масштабних інвестиційних проектів у нафтогазовій сфері та різних галузях промисловості. Крім того передбачено розгорнути роботу по спільному будівництву та модернізації стратегічно важливих об'єктів. За оцінкою Президента України орієнтовна вартість всіх підписаних угод досягатиме 3,5 млрд. доларів.

Серед інших домовленостей можна також відзначити підтримку керівництвом КНР прагнення великих китайських компаній щодо налагодження виробництва на території України, збільшення квот на надання стипендій українським студентам, а також запрошення на лікування в братню країну українських дітей, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

Встановлення відносин стратегічного партнерства між двома країнами може привести до унікального посилення позицій України та Китаю на гео економічній карті світу. КНР внаслідок цього забезпечить собі надійний плацдарм на євразійському континенті із виходом водночас на сукупність країн Європейського Союзу внаслідок асоціації України із ЄС та, з іншого боку, – отримати додаткові можливості альтернативних (поза ШОС та інші міжнародні організації) відносин із СНГ через нашу країну, як учасника цієї міжнародної спільноти. Напроти тому, Україна матиме можливості посилити свої позиції на найбільшому та найдинамічнішому китайському ринку, вирішити питання фінансової та технологічної підтримки своєї політики модернізації національної економіки на інноваційних засадах. Можна сподіватися, що при розгортанні взаємовигідних зв'язків з китайським партнером наша країна суттєво підвищить використання можливостей глобалізації для загального підвищення конкурентоздатності власної економіки.

Посилання

1. GDP// The Global Competitiveness Report 2010-2011. World Economic Forum. 2010. P. 0.01.
2. Там же, P. 0.03.
3. Это – Китай, – Пекин, изд-во «Синсинь», 2001. С. 18.
4. Дослідження міжнародної економіки. — ІСЕМВ, 2011, випуск 1(66). С.33.
5. Зовнішня торгівля України товарами за 2010 рік. Держкомстат України. Експрес- випуск, №25 від 15.02.2011; Зовнішня торгівля України товарами за 2008 рік. Держкомстат України. Експрес-випуск, №24, від 11.02.2009.
6. Чайна Юкрайна// Известия в Украине, 21 июня 2011.
7. Мета – 19 мільярдів доларів// Урядовий кур'єр, 15 квітня 2011 року, №69.
8. Історичний прорив у двосторонніх відносинах// Урядовий кур'єр, 21 червня 2011 року, №111.

УДК 65.012.412.(045)

ЛОЖАЧЕВСЬКА О.М.,

Інститут економіки та менеджменту НАУ,
завідувач кафедри міжнародної економіки,
д.е.н., проф.

АММАРІ А.О.,

Інститут економіки та менеджменту НАУ,
аспірант кафедри міжнародної економіки

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО: АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ВЗАЄМОДІЇ В МЕЖАХ ПРИВАТНО-ДЕРЖАВНОГО ДІАЛОГУ

Анотація. В даній статті визначено задачі, що вирішує соціальне партнерство. Розкрито спектр можливостей при реалізації соціального партнерства з точки зору їх цілей та ступеню формалізації. Розглянуто всі бізнес-етапи соціально відповідальної організації через соціальну призму. Досліджено основні моделі взаємовідносин приватно-державного соціального партнерства.

Ключові слова: приватно-державне соціальне партнерство, взаємодія, соціальна відповідальність, соціально відповідальний бізнес.

Abstract. The article defines the problems that the social partnership solves. The range of opportunities in the realization of social partnership in terms of their objectives and the degree of formalization is expounded. The business